

CREDINȚA STRĂBUNĂ

REVISTĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A ALBA IULIEI ♦ Anul XXIX ♦ Nr. 7 (400) ♦ IULIE 2019

◆ Plimbare prin Bizanț (XI) Biserica Mântuitorului din Chora

Doar ajungând la Chora îți dai seama de splendoarea vechilor biserici bizantine din glorioasa istorie a unui imperiu creștin pe care n-am știut să-l apărăm, dar nici să-i păstrăm valorile.

» Pagina 4

◆ Cosmandinul

Cosmandinul este o sărbătoare importantă a sfinților care se cinstesc la data de 1 iulie, Cosma și Damian, doctorii fără de arginți. În prima zi a lunii lui Cuptor, locuitorii satelor se roagă pentru protejarea recoltelor.

» Pagina 5

◆ Din viața Eparhiei

◆ Zi de aleasă bucurie pentru credincioșii din parohia Livezile, protopopiatul Aiud
◆ Ediția a VII-a a Școlii Internaționale de Vară a Doctoranzilor Teologi, desfășurată la Sighișoara
◆ Eveniment cultural pe Valea Mureșului Superior

Paginile 2-3

◆ Varia

◆ Tinerii și Biserica
◆ Ruinele unui oraș al filistenilor, menționat în Vechiul Testament, au fost descoperite în Israel
◆ Un exemplar din Cazania Sfântului Varlaam este expus la Alba Iulia?
◆ Sfântul Sisoe cel Mare

Pagina 7

Tabere de vară organizate în Arhiepiscopia Alba Iuliei

În lunile iulie, august și septembrie ale fiecărui an, Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Alba Iuliei derulează al doilea mare program anual pentru tinerii cu vârste cuprinse între 10 și 18 ani: *taberele de tineret*. Acțiunile sunt organizate în șase centre din județele Alba (Cetea, Rimetea, Vadu Moșilor) și Mureș (Sărmașu, Lăpușna, Criș-Sighișoara), în cadrul cărora se desfășoară diferite activități recreative și artistice. Din dorința de a se întâlni cu tinerii din aceste tabere, vineri, 12 iulie a.c., Înaltpreasfințitul Părinte Irineu, Arhiepiscop al Alba Iuliei, a poposit în pitoreasca locație a taberei de la Vadu Moșilor din Munții Apuseni. Cu acest prilej, Ierarhul nostru a stat de vorbă cu participanții și le-a adresat numeroase îndemnuri duhovnicești. Înaltpreasfinția Sa le-a recomandat să își trăiască frumos viața, păstrându-și curățenia sufletului și a trupului, hrănindu-se sănătos, culegând învățături prețioase și antrenându-se constant în efortul apropierei de Dumnezeu, Care le oferă harul Său sfințitor, tămăduitor și vivificator.

Făcând referire la aceste activități de tineret specifice perioadei de vacanță, Arhipăstorul nostru a spus: „Consider că

sunt foarte binevenite aceste tabere de tineret sau minivacanțe, în cadrul cărora copiii și tinerii noștri ortodocși pot să beneficieze de relaxare fizică și de revigorare spirituală. Nicăieri nu se pot realiza acestea ca în mijlocul naturii, unde ființa umană este încântată de ciripitul păsărilor și de mireasma florilor, de foșnetul

copacilor și de murmurul izvoarelor. Există un aforism străvechi cu valoare de principiu: «Mens sana in corpore sano», care înseamnă: «Minte sănătoasă în trup sănătos». Înțelegem, deci, cât de necesară este o tabără pentru a ne reface puterile psiho-fizice. Numai așa, mintea noastră și duhul nostru vor reuși să-și exercite

deplin valențele lor, ca să fim roditori sau eficienți în diversele activități și în viața noastră cotidiană”.

Taberele pentru tineret au un program bogat, bine stabilit, ce le oferă participanților o modalitate plăcută și eficientă de petrecere a vacanței de vară. Programul include rugăciunile de dimineață și de seară, ateliere de discuții pe diferite teme de interes pentru tineri, o serie de concursuri și întreceri sub genericul „Olimpiada Sfințeniei”, jocuri de tabără, de auto-cunoaștere, de dezvoltare personală, de comunicare, de *team-building*, concurs de artă fotografică, atelier de cruciulițe și metaniere, pictură pe sticlă, origami, seri speciale (teatru improvizat, film, muzică și karaoke, poezie, obiceiuri și tradiții locale), drumeții și foc de tabără. La finalul acestei întâlniri de suflet, Întăistătorul Eparhiei noastre le-a oferit tinerilor câte o *Carte de rugăciuni pentru copii* și i-a binecuvântat. Tabăra de la Vadu Moșilor este coordonată de către părintele paroh Daniel Bexa, în colaborare cu Departamentul de tineret al Arhiepiscopiei Alba Iuliei, condus de părintele Păunel Juchi.

Pr. Oliviu Botoi

Cuvântul Ierarhului

Principii pentru formarea caracterului frumos

Cu cât păcătuim mai mult cu atât suntem mai înclinați spre păcat. Actele rele repetate au devenit obișnuințe care ne-au făcut robi păcatelor. De aceea, Sfântul Apostol Pavel îndeamnă: „Precum ați făcut mădulele voastre roabe necurăției și fărâdelegii, spre fărâdelege, tot așa faceți acum mădulele voastre roabe dreptății, spre sfințire” (Rom. 6, 19). Ni se cere să lepădăm sinea veche – dispoziția păcătoasă și deprinderile ei – și să îmbrăcăm sinea nouă – cu caracterul ei și cu deprinderile sfințeniei. Aceasta înseamnă mortificarea sau omorârea faptelor trupului spre a trăi duhovnicește, precum ne spune Apostolul neamurilor: „Dacă viețuiți după trup, veți muri, iar dacă ucideți cu Duhul faptele trupului, veți fi vii” (Rom. 8, 13).

Există anumite principii practice pe care trebuie să le urmăm spre a ne forma caracterul cel bun, spre a atinge sfințenia. Primul principiu este că obiceiurile se dezvoltă și se întăresc prin *repetiție frecventă*. Lucrând sistematic la dobândirea obiceiului de a zice **nu** păcatelor care atât de ușor ne împresoară, Dumnezeu ne va conduce să lucrăm asupra altor păcate de care noi chiar nu putem fi uneori conștienți. Reușind să ne împotrivim dorințelor păcătoase, ne va

fi ușor să ne păstrăm curați, dezvoltând obișnuințele de a ne ruga și a medita asupra Sfințelilor Scripturi. Însă acestea pot fi dezvoltate numai prin repetiție frecventă. Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Pe calea virtuții, pe măsură ce vei pași înainte, în aceeași măsură și se va părea calea ta mai ușoară”.

Al doilea principiu în lepădarea obișnuințelor rele și dobândirea celor bune este *să nu lași niciodată să apară vreo excepție*. Când permitem excepțiile, noi întărim, de fapt, vechile deprinderi sau nu mai reușim să le reîntărim pe cele noi. Aici trebuie să veghem, fiindcă acest tip de gândire „doar acum o dată” este o cursă subtilă, primejdioasă. Refuzând să plătim prețul de a spune **nu** dorințelor noastre, ajungem să ne spunem nouă înșine că vom permite doar o singură dată și mâine va fi diferit. În adâncul nostru, știm că mâine va fi chiar mai greu să spunem **nu**, dar nu ținem seama de această realitate. În acest sens, Sfântul Isaac Sirul ne avertizează: „Cine socotește că greșelile lui sunt mici, acela cade în altele mai rele decât cele dintâi”.

Al treilea principiu pentru înaintarea în bine este *să se cere sângevinătate în toate arile ca să asiguri succesul într-o arie*. Fără un efort încordat în fiecare domeniu al ascultării, nu va fi nicio mortificare plină de succes a ori-

cărui păcat care ne asediază. Poate simțim că o anumită obișnuință nu este atât de rea, dar cedând continuu, acea obișnuință slăbește dorința noastră de a lupta împotriva asalturilor ispitei din alte direcții. Iată de ce este foarte important pentru noi să dezvoltăm deprinderile stăpânirii de sine asupra apetiturilor noastre fizice. Poate gândim că îngăduirea acestor poftă nu este așa de rea, dar astfel de îngăduințe slăbesc deciziile noastre în orice altă privință a vieții noastre. Avva Isaia Pustnicul ne spune: „Când într-un butoi se găsește măcar o mică gaură, atunci vinul se scurge înainte ca stăpânul să afle aceasta. Tot așa și neglijaarea celui mai mic lucru – în aparență – sau a celor mai neînsemnate împrejurări păgubește rodul omului neglijent”.

Al patrulea și ultimul principiu este *să nu fim descurajați de nereușită*. Există o vastă diferență între a nu reuși și a experimenta un eșec, o stare de neputință. Aceasta se întâmplă atunci când renunțăm, când încetăm a încerca din nou, a persevera. Însă, atâta timp cât noi lucrăm asupra acelor deprinderi sau obișnuințe păcătoase, indiferent cât de mult ne împotrivim, noi nu vom ajunge la eșec, ci putem aștepta să vedem progresul duhovnicesc. Avva Ammona ne arată că „cei care vor să dobândească vir-

tuțile nu-și pierd curajul în căderile lor, ci continuă lupta cu răvnă”. Eliberarea de patimi și dobândirea virtuților presupun efort ascetic și ridicare după fiecare cădere, încât ființa umană să se dezvolte pe linia ascendentă a evlaviei curate.

În străduința pentru dobândirea sfințeniei, se cer voința eroică a sportivului și perseverența cioplitorului în piatră, pentru ca să netezim asperitățile, eliminând defectele și slăbiciunile din viața personală. Întrucât impulsurile spre păcat domină atât trupul cât și sufletul, lupta pentru eliberarea din tirania egoismului și din lanțurile patimilor este dusă și de trup și de suflet. Este zadarnic să ne păzim gândurile și sentimentele împotriva a ceea ce vine din afară, dacă noi nu ne ocupăm, în același timp, cu deprinderile păcatului, care este în interior. Lupta pentru sfințenie, pentru dăltuirea unui caracter moral frumos trebuie purtată pe două fronturi: în afară și înăuntru. Numai prin mortificarea deprinderilor vătămătoare și disciplinarea forțelor psiho-fizice, vom vedea progresul spre sfințenie, spre asemănarea cu Dumnezeu.

† IRINEU
Arhiepiscop al Alba Iuliei

Sinaxarul lunii Iulie

Sfântul Cuvios Paisie Aghioritul

Sfântul Paisie Aghioritul, pe numele său de mirean Arsenie Eznepidis, s-a născut la 25 iulie 1924, la Farasa, la câteva sute de kilometri de Cezareea. În jurul anului 1950, a început căutările pentru intrarea în monahism. A ajuns la Sfântul Munte Athos, dar la rugămintea tatălui său, a fost nevoit să revină în lume. În a doua sa călătorie la Muntele Athos, va lua hotărârea de a rămâne definitiv aici. În anul 1953, a ajuns la Sfânta Mănăstire *Esfignu*, unde, după un an, a devenit rasofoar, primind numele de Averchie. După trei ani, a plecat la Mănăstirea *Filothu*, primind schima mică și numele de Paisie.

În anul 1958, s-a mutat la Sfânta Mănăstire închinată Nașterii Maicii Domnului, la Stomiu – Konița, unde a rămas până în 1962, când a plecat în peninsula Sinai și a locuit la Chilia „Sfinții Galaction și Epistimia”. După doi ani, a revenit în Sfântul Munte, stabilindu-se la Schitul *Iviron*, la Chilia „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil”. Atunci s-a legat și mai mult duhovnicește de starețul Tihon, care viețuia la Chilia „Cinstita Cruce” a Mănăstirii Stavronikita.

După o lungă ședere în spitalul „Papanicolau”, unde i-a fost

extirpată o mare parte dintr-un plămân, în anul 1967, a plecat spre Katunakia. Aici s-a așezat la chilia unde viețuia un nevoitor român, Ipatie. În următorul an, s-a întors la Mănăstirea *Stavronikita*, unde va face o schimbare în ceea ce privește modul de viețuire al obștii: va face trecerea acesteia de la viața idioritică la cea chinovială.

În luna martie a anului 1969, după moartea duhovnicului său, a mers la Chilia „Sfânta Cruce”, unde a viețuit până în anul 1979, când s-a înscris ca monah aparținând de Sfânta Mănăstire Kutlumuș și a preluat Chilia *Panaguda*, locul pe unde au trecut și au primit ajutor mii de suflete. Începând cu anul 1988, starea de sănătate a Cuviosului Paisie s-a agravat. A părăsit pentru ultima oară Muntele Athos, pe 10 noiembrie 1993. În data de 4 februarie 1994 a fost operat la spitalul „Theaghio” din Tesalonic și apoi a fost dus la Mănăstirea „Sfântul Ioan Teologul” de la Suroti pentru a fi îngrijit.

În ziua de 12 iulie 1994, Cuviosul Paisie a trecut la cele veșnice. Mormântul său a devenit o nouă scaldătoare a Siloamului pentru mulțimile care vin zilnic aici, într-un șuvoi nesecat.

TRADIȚII ROMÂNEȘTI ÎN LUNA IULIE

» continuare în pag. 5

Cosmandinul

În viața satului românesc, luna iulie este destinată secerișului. Tot în această perioadă, țărâna română ține cu sfințenie o serie de ritualuri care au menirea de a proteja recolta obținută cu multă osteneală. Astfel, avem diverse zile care sunt destinate venerării unor zeități care sunt capabile, dacă sunt supărate de către oameni, să trimită grindină sau incendii devastatoare asupra lanurilor aurii. Începutul lunii este marcat de celebrarea *Anei Foca*, o sărbătoare a focului, și a *Cosmandinului*, o sărbătoare cu caracter terapeutic. Putem observa că în această primă zi a lunii lui Cuptor se cere atât protejarea recoltelor, cât și păstrarea sănătății pentru cei care se ocupă de recoltare.

Cosmandinul este o sărbătoare importantă care pleacă de la sfinții care se cinstesc la data de 1 iulie, și anume Cosma și Damian, doctorii fără de arginți. Etimologia cuvântului *cosmandin* pare, la prima vedere, destul de simplă, adică prin contopirea celor două nume de sfinți, dar etnologii sunt de părere că procesul de formare a cuvântului s-a

realizat în timp, prin modificările firești, atunci când descântecele rostite în această zi au fost transmise, pe cale orală, din generație în generație (Vasile Bogrea, „Sfinții-medici în graiul și folklorul românesc”, în *Dacoromania*, IV (1), Edit. Institutului de Arte Grafice „Ardealul”, Cluj-Napoca, 1924-1926, p. 169-173).

Înainte de a vorbi mai în detaliu despre această sărbătoare populară, trebuie reglementat un aspect destul de important. Putem observa că această pereche de sfinți doctori o regăsim în calendarul ortodox cinstit în trei zile diferite: 1 iulie, 17 octombrie și 1 noiembrie. Situația devine și mai ambiguă atunci când vorbim despre data cinstirii acestor sfinți în ritul apusean: 27 septembrie (26 septembrie după Conciliul II Vatican). De ce atâtea zile de cinstire? Vorbim oare de trei perechi de sfinți cu același nume? Ieromonahul liturgist Petru Pruteanu spune că acest caz special este determinat, când vorbim de calendarul răsăritean, de construcția în Constantinopol a trei biserici închinare acestor sfinți.

LUNA IULIE ÎN ISTORIE

2 iulie 1504: A murit Ștefan cel Mare, domnitor al Moldovei (1457-1504), personalitate marcantă a istoriei României, înzestrată cu mari calități de om de stat, diplomat și conducător militar;

6 iulie 1600: Mihai Viteazul s-a intitulat într-un hrisov „domn al Țării Românești și Ardealului și a toată Țara Moldovei”, confirmând, documentar, prima unire politică a celor trei țări române;

14 iulie 1582: A apărut *Palia de la Orăștie* – prima traducere românească a vechilor cărți biblice *Geneza* și *Exodul*, tipărită la Orăștie de către meșterul-tipograf Șerban, fiul diaconului Coresi, și diaconul Marian;

16 iulie 1544: Filip Moldoveanul a tipărit la Sibiu *Catehismul românesc*, prima carte tipărită în limba română;

21 iulie 1718: A fost semnat Tratatul de la Passarowitz, în urma căruia Imperiul Otoman ceda Austriei Banatul, Oltenia, nordul Serbiei și al Bosniei.

24 iulie 1917: A avut loc Bătălia de la Mărășești și victoria armatei române comandate de generalul Eremia Grigorescu.

Proiectul „Tabăra de acasă”, derulat în parohia Sighișoara VII

Cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Irineu, la Sighișoara, s-a desfășurat activitatea intitulată „Tabăra de acasă”. Acțiunea a fost concepută și derulată de către parohia Sighișoara VII și Școala Gimnazială „Zaharia Boiu”, în cadrul parteneriatului „Biserica mai aproape de Școală”. Concret, în spațiul oferit cu generozitate de către unitatea de învățământ, 18 copii din clasele primare s-au bucurat de o serie de activități educativ-recreative timp de 5 zile, câte 3 ore pe zi. Din program a făcut parte și participarea celor mici la Sfânta Liturghie în biserica parohială, precum și antrenarea în unele jocuri inedite, dar și în clasice-

le jocuri pe care și părinții lor le-au cunoscut când erau școlari, precum „Țăranul e pe câmp”.

Deoarece ne aflăm în anul pe care Patriarhia Română l-a dedicat satului românesc, cei mici au învățat de la doamna profesoară Alina Bucur imne patriotice și au deprins cusutul de mână, străduindu-se să realizeze semne de carte din etamină. Au fost ajutați să își biruiască stângăcia de către cele patru persoane voluntare implicate în proiect, eleve și foste eleve ale Școlii Gimnaziale „Zaharia Boiu”, coordonate de doamna profesoară Anca-Victorița Fusaru. Programul a împletit și lecții distractive de limba engleză, conduse de către

doamna profesoară Cristina Tofan. Momentul culminant a fost vizita la Muzeul de civilizație țărănească din satul Țopa, unde doamna preoteasă Emilia Dafin le-a vorbit cu căldură copiilor despre meșteșugurile tradiționale și le-a prezentat cu umor „tableta” de odinioară, adică tăblița pe care școlarii de demult deprindeau scrisul și socotitul.

Tabăra s-a încheiat cu un moment emoționant, în care fiecare copil a fost chemat în fața celor care i-au devenit prieteni, activitate apreciată de către părintele paroh, care le-a înmănat tuturor câte o carte potrivită vârstei, ca o amintire a frumoaselor clipe trăite împreună. Aflat la a treia ediție, proiectul „Tabăra de acasă” a oferit copiilor o alternativă la „relaxarea” prin mijloacele media electronice. Au experimentat o gamă largă de stări emoționale în compania altor copii, descoperind bucuria de „a fi” între prieteni. Entuziasmul micuților și feedback-ul pozitiv oferit de părinți ne motivează să organizăm și în viitor acțiuni similare.

Pr. Mircea Fusaru

Activități recreative pentru tinerii din parohia Teleac

În perioada vacanței de vară, tinerii din parohia Teleac, protopopiatul Alba Iulia, desfășoară mai multe activități recreative. În fiecare zi de marți, joi și vineri, la Căminul cultural din localitate, aceștia

își petrec timpul realizând picturi pe sticlă, obiecte de artizanat, dar și alte acțiuni, sub atenta supraveghere a doamnei profesoare Olga Oloieru, de la Centrul de Cultură „Augustin Bena” al județului Alba.

Joi, 11 iulie, pentru rezultatele obținute la Evaluarea națională sau la examenul de Bacalaureat, dar și pentru eforturile depuse în anul școlar care s-a încheiat, copiii au beneficiat de o excursie de neuitat la Parcul de aventură „Dynamis” și la Mănăstirea „Sfântul Ioan Botezătorul” din Alba Iulia. Aici, tinerii au escaladat panouri speciale, au parcurs trasee și au făcut traversări pe tiroliană. La final, au vizitat frumoasa oază monahală ocrotită de Înaintemergătorul Domnului, rugându-se în bisericuța din lemn de aici.

Pr. Bogdan Avram

Zi de aleasă bucurie pentru credincioșii din parohia Livezile, protopopiatul Aiud

La data de 20 iulie a fiecărui an, credincioșii din parohia Livezile, protopopiatul Aiud, îl prăznuesc cu mare evlavie pe ocrotitorul bisericii din localitate, Sfântul și slăvitul Proroc Ilie Tesviteanul. Și anul acesta, bucuria serbării hramului a fost una deosebită, programul liturgic al zilei fiind unul special. Astfel, sâmbătă, 20 iulie, începând cu ora 8:00, a fost săvârșită Taina Sfântului Maslu, după care a fost citit Acatistul Sfântului Proroc Ilie. În continuare, începând cu ora 10:00, a fost oficiată Dumnezeiasca Liturghie a Sfântu-

lui Ioan Gură de Aur de către un sobor de opt preoți și un diacon, în frunte cu părintele protopop Ioan Bogdan.

Cuvântul de învățătură de la finalul Sfintei Liturghii a fost rostit de către părintele protopop, paroh al acestei parohii până în anul 2016. În cuvântul său, preocuparea sa a reliefat importanța cinstirii de către credincioși a ocrotitorului spiritual al parohiei, evidențiind faptul că hramul bisericii este o zi de mare însemnătate spirituală pentru fiecare comunitate. Tot în cuvântul său,

părintele protopop le-a reamintit numeroșilor credincioși prezenți momentul în care, înainte de a fi așezată piatra de temelie a noii biserici, a hotărât ca Sfântul Proroc Ilie să fie ocrotitorul noului locaș de cult din parohie.

Un moment cu totul deosebit a avut loc la finalul Dumnezeieștii Liturghii, după cuvântul de învățătură. Cu ocazia acestei zile de mare bucurie pentru comunitatea noastră, copiii din parohie, îmbrăcați în tradiționalele costume populare specifice zonei, au susținut un emoționant concert de cântece religioase și patriotice, tinerii fiind coordonați de către doamna profesoară Diana Țărău. La final, ne-a revenit bucuria și onoarea de a le mulțumi tuturor clericilor prezenți pentru că au luat parte la bucuria parohiei noastre, precum și credincioșilor care au trudit ca și în acest an sărbătoarea hramului să fie una deosebită.

Pr. Răzvan Țărău

Ediția a VII-a a Școlii Internaționale de Vară a Doctoranzilor Teologi, desfășurată la Sighișoara

În perioada 7-9 iulie a.c., cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Irineu, Arhiepiscop al Alba Iuliei, la Mănăstirea „Sfântul Mare Mucenic Dimitrie” de la Sighișoara, s-a desfășurat cea de-a VII-a ediție a Școlii Internaționale de Vară a Doctoranzilor Teologi (SIVDT), manifestare științifică organizată de Școala Doctorală de Teologie a Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, în

colaborare cu Facultatea de Teologie Ortodoxă din orașul Marii Uniri. Tema simpozionului a fost „Communication and Communication. Church and its Language in society”, evenimentul reunind 14 profesori de teologie și 65 de doctoranzi din cadrul tuturor Școlilor Doctorale din Patriarhia Română, precum și din afara țării.

În debutul evenimentului, părintele Oliviu Botoi, consilier

cultural al Eparhiei Alba Iuliei, a transmis cuvântul de binecuvântare al Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Irineu, după care a urmat mesajul de întâmpinare al părintelui prof. univ. dr. Mihai Himcinschi, Decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia, și al domnului Mihai Gligor, Directorul CSUD-IOSUD din Alba Iulia. De asemenea, părintele arhimandrit Ghelasie Țepeș, starețul Mănăstirii „Sfântul Mare Mucenic Dimitrie”, a rostit un cuvânt de învățătură. Pe parcursul celor două zile de activități, au fost organizate șapte *workshop-uri*, fiind prezentate 86 de comunicări științifice ale cadrelor universitare și ale doctoranzilor prezenți. Lucrările vor fi tipărite într-un volum colectiv de studii, indexat în baze de date internaționale.

✦ **Mihail Qaramah**

Eveniment cultural pe Valea Mureșului Superior

În miez de vară, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Irineu, Arhiepiscop al Alba Iuliei, în localitatea Morăreni, județul Mureș, a avut loc evenimentul cultural intitulat „Veșnicia s-a născut la sat”. Manifestarea, derulată cu prilejul *Anului omagial al satului românesc (al preoților, învățătorilor și primarilor gospodari)*, a fost organizată în cadrul protopopiatului Reghin de către Centrul cultural catehetic și pastoral „Sfântul Mare Mucenic Pantelimon” de pe Valea Mureșului Superior, coordonat de către părintele Sergiu Andone.

În acest sens, la eveniment au luat parte actualii și foștii primari de pe Valea Mureșului Superior, actualii și foștii directori de școli, preoții parohi în funcție și preoții pensionari de pe raza localităților de aici, precum și dascăli și învățători pensionari care au avut un rol important în comunitățile de la sat. De asemenea, la această manifestare de suflet au luat parte părintele protopop Valentin Vârva, părintele profesor Claudiu Chiorean, Inspector de Religie în cadrul Inspectoratului Școlar Județean Mureș, precum și domnul profesor Florin Bengean, directorul Biblio-

tecii municipale „Petru Maior” din Reghin și președintele Despărțământului din cadrul Asociațiunii ASTRA din aceeași localitate.

Evenimentul s-a desfășurat într-un cadru deosebit, cu specific tradițional, nelipsind din decor obiecte din cultura și viața satului românesc, iar dintre cei prezenți, cei mai mulți au îmbrăcat portul popular specific zonei. Moderator al evenimentului a fost doamna profesoară Silvia Andone, care a dat cuvântul spre a conferența părintelui Ionuț Cadar, preot al parohiei Filea, doamnei Lucreția Cadar, primarul comunei Deda, și doamnei profesoară Onica Ildika, director al Școlii Gimnaziale din localitatea Lunca Bradului.

Programul evenimentului a fost înfrumusețat de artiști și interpreți de muzică populară originari din localități aparținând Văii Mureșului Superior, dintre care amintim pe doamna Dorina Oprea, doamna Livia Sorlea, doamna Livia Harpa, domnul Andrei Romanică și rapsodul popular Mihai Moldovan. Cântecul celor amintiți mai sus au fost un balsam sufletesc pentru toți cei prezenți, iar jocul popular pus în

scenă de către membrii ansamblului popular din Vătava au încântat ochii onorabilului public. Dintre cei aproape 200 de invitați, au primit diplome de excelență din partea părintelui protopop toți primarii și foștii primari, toți directorii de școli și foștii directori, precum și preoții pensionari care și-au dedicat întreaga viață comunităților pe care le-au păstrat.

Evenimentul cultural „Veșnicia s-a născut la sat”, organizat de către Centrul cultural-catehetic și pastoral „Sfântul Mare Mucenic Pantelimon”, reprezintă debutul evenimentelor închinare satului românesc în protopopiatul Reghin, urmând ca pe parcursul anului 2019 să aibă loc și alte manifestări de acest gen, prin care să se aducă mulțumire primarilor, dascălilor și preoților harnici din zona Reghinului. De asemenea, acest eveniment marchează și deschiderea spre o mai bună colaborare între Primărie, Școală și Biserică, în vederea păstrării tradițiilor și obiceiurilor populare conservate prin satul românesc, dar și în vederea creșterii calității vieții în mediul rural.

✦ **Pr. Cosmin Maftעי**

Pelerinaj pentru persoanele cu dizabilități din Alba Iulia

Beneficiarii Centrului de servicii acordate în comunitate „Sfântul Meletie” din Alba Iulia – Centru de zi pentru persoane cu handicap au desfășurat la începutul acestei luni un pelerinaj la mai multe mănăstiri din țară. Periplul a fost organizat din donațiile făcute de comunitatea locală cu ocazia

expozițiilor cu produse „handmade” desfășurate cu diferite ocazii, dar și din donațiile unor societăți comerciale din Alba Iulia. Beneficiarii Centrului de zi au poposit la mănăstirile Lainici, Tismana și Polovragi (din județul Gorj) și la mănăstirile Mraconia, Vodița, Cerneți și „Sfânta Ana” (din județul Mehedinți).

Prin acest pelerinaj ni s-a reconfirmat faptul că nu găsim numai ceea ce oferă locul: sfintele mănăstiri, sfintele moaște și sfintele slujbe, ci și ceea ce aducem noi pelerinii, fiecare în parte și toți împreună, specificul nostru de a fi și de a ne întâlni cu Dumnezeu și cu oamenii în Biserica lui Hristos și a Sfinților Lui. Așadar, periplul nostru prefacă o cheltuielă materială într-un câștig spiritual și o inițiativă particulară într-o bucurie comunitară. Pelerinajul a fost motivat și de o dorință puternică, aceea de a primi ajutorul lui Dumnezeu prin vindecarea de boli. Aceste zile au fost un prilej de îmbogățire a vieții spirituale și de întărire a credinței.

✦ **Simona Stan**

✦ Evenimente

Tabăra de vară „Lumină, tradiție, credință”, aflată la ediția a XI-a

În perioada 8-12 iulie a.c., Școala Gimnazială „Alexandru Ceușianu” din Reghin și-a deschis porțile pentru a găzdui cea de-a XI-a ediție a taberei de vară „Lumină, tradiție, credință”, aflată în acest an sub genericul „Cinstitori ai artei tradiționale creștine”. Organizat sub auspiciul *Anului omagial al satului românesc (al preoților, învățătorilor și primarilor gospodari)*, proiectul a fost derulat în școala organizatoare, fiind coordonat de către doamnele profesoare Stela Iacob, Daniela Friciu, Ana-Maria Chiorean, Simona Feldrihan, de către părintele profesor Claudiu-Dorin Chiorean și de către domniile directori Jan Timuș și lozes Dénes, în parteneriat cu Parohia Voivodeni-Gliga, cu Protopopiatul Reghin și în colaborare cu Parohia „Înălțarea Domnului” din Reghin, reprezentată de părintele protopop Valentin Vârva.

Acest proiect a reunit anul acesta aproximativ 40 de elevi, beneficiari direcți ai proiectului, majoritatea elevi ai școlii organizatoare, câțiva membri voluntari (elevi de liceu), precum și elevi ai altor școli partenere în proiect, din județul Mureș și din alte județe, precum: Iași, Bistrița-Năsăud, Cluj, Harghita etc. Munca în echipă, jocul și alte activități de grup pe care proiectul le implementează își propun să devină instrumente prin care să li se transmită tinerilor deprinderi practice, o limbă elegantă și, de asemenea, valori creștine edificatoare. Este important să cultivăm spontaneitatea și fantezia copiilor, direcționându-le creator înspre creșterea în învățătură sănătoasă, sub oblăduirea Bisericii.

Pentru a atinge din plin aceste obiective, deși principala activitate a taberei a fost pictura pe sticlă, elevii prezenți în tabără, însoțiți de coordonatorii lor, au participat și la alte activități interesante, în cadrul a patru ateliere, coordonate de 12 îndrumători. Primul atelier, „Icoana, suflet de copil” – pictură pe sticlă, a cuprins activitatea principală a taberei, aceasta fiind completată de alte acțiuni atractive în cadrul atelierelor: „Sat românesc, leagăn și vatră cu dor” – sezătoare literară, „Să ne veselim în Domnul” – lăuda prin cântare a sfinților și „Exploratorii, iubitori ai naturii”. După aproape o săptămână plină de activități educative și recreative, purtând cu cinste și cu demnitate straiul nostru popular ca semn al recunoștinței și al cinstirii valorilor tradiționale românești și al credinței creștine, elevii participanți s-au adunat pentru momentul festiv în incinta școlii organizatoare, copleșiți de încălzura emoțională a încununării muncii, dar și de melancolia despărțirii.

Așa cum era firesc, momentul festiv a început cu binecuvântarea cerută de la Dumnezeu prin rugăciunile începătoare rostite într-un singur glas de către preoți, elevi, profesori coordonatori, oficialitățile prezente și de către toți cei care au venit să împărtășească împreună bucuria încununării acestei activități. Slujba de sfințire a icoanelor realizate în tabără a fost oficiată de părintele protopop Valentin Vârva, împreună cu părintele Iuliu Ceușan, preot al parohiei Monor (jud. Bistrița-Năsăud), și cu preotul parohiei Voivodeni-Gliga, structură parteneră în organizarea proiectului. Apoi, au urmat alocuțiunile organizatorilor proiectului și ale oficialităților invitate. Doamna profesoară Stela Iacob, organizatoarea principală a demersului, a subliniat încă o dată importanța pe care proiectul o are în formarea tinerei generații, după care a prezentat atelierile și pe coordonatorii acestora.

Și pentru că întreaga activitate de anul acesta a fost dedicată cinstirii satului românesc și a artei tradiționale creștine, momentul festiv s-a încheiat cu un frumos program cultural-religios alcătuit din pricesne și cântece populare, precum și din prezentarea unui obicei specific satului tradițional care marca în trecut sărbătoarea de Sănzâiene. Acesta a adus o notă de bucurie și a demonstrat că românul își iubește credința, își iubește țara, portul popular și datinile strămoșești și știe să le pună în valoare ori de câte ori are ocazia. Astfel, fiecare dintre participanți a plecat acasă mai îmbogățit spiritual, deoarece alături de experiențele de neuitat pe care le-a trăit, icoanele sfințite le vor împodobi casele și sufletele, iar peste ani vor fi dovada vie a participării lor la această minunată tabără și un bun prilej de aducere-aminte.

În final, organizatoarea taberei a adus mulțumiri tuturor celor care și-au adus contribuția la buna desfășurare a acțiunii: elevi, profesori, îndrumători, instituții partenere, sponsori, dar și părinți care au avut încredere în cadrele didactice și le-au încredințat copiii spre educare. Strădania și dăruirea celor care s-au implicat direct în acest proiect, bunăvoința oficialităților și a celor care au ajutat la buna desfășurare a taberei au fost răsplătite cu diplome și mai ales cu zâmbetele calde ale copiilor fericiți. Aducem slavă lui Dumnezeu și Maicii Domnului pentru oameni și fapte, pentru toate aceste momente de bucurie sfântă și ne rugăm a ne învrednici să mai trăim și altele asemenea.

✦ **Pr. Iustin Iacob**

Copiii sau dorul de viitor

De la bun început, suntem datori față de noi înșine, dar și față de copii, să recunoaștem că, într-adevăr, omulețul de lângă noi sau din preajma noastră are o importanță covârșitoare în decursul vieții. Fie că suntem părinți sau bunici tineri, copilașii sunt cei care pot schimba alchimia conviețuirii noastre, indiferent de colțul de lume în care ne ducem traiul; poate doar numai datorită faptului că sunt ai noștri, sau poate doar fiindcă ne poartă numele, sau pentru zâmbetul lor, chiar pentru plânsul lor sau pur și simplu, pentru că sunt copii.

Și de aici începe importanța noastră, a părinților, față de ei. Aportul pe care noi îl aducem la dezvoltarea lor armonioasă – sub toate aspectele: afectiv, emoțional, cognitiv, comunitar etc. – este definitiv pentru copilul devenit tânăr, adult, părinte, bunic sau străbunic. De ce spun lucrul acesta? Haideți să reflectăm împreună la cuvintele rostite de Mântuitorul Hristos celor din vremea Sa: „Au niciodată n-ați citit că din gura copiilor și a celor ce sug ții-ai pregătit laudă?” (Mt. 21, 16). Citindu-le parcă nu mai sunt atât de învechite și găsim că ele sunt actuale chiar și în această lume a postmodernității.

Din punct de vedere emoțional, copilul este ființa care, prin gingașia gesturilor, a reacțiilor, dar și prin puritatea sentimentelor, îți transpune ție, adultului, o stare de bine, de euforie, de fericire. Nu întâmplător Mântuitorul îndeamnă: „Cine nu va primi Împărăția lui Dumnezeu ca un prunc, nu va intra în ea” (Lc. 18, 17). Având rădăcina în aceste cuvinte, poetul filosof Lucian Blaga afirmă, extaziat de rolul creator al femeii, că atunci „când înțelegi sufletul curat și nevinovat al unui copil, îți vine parcă să zici că orice mamă e o *născătoare de Dumnezeu*”. Și nu e deloc departe de adevăr! Dacă ne gândim că așa cum Dumnezeu a creat omul și lumea, tot așa femeia este purtătoare (cu sens de responsabilitate) de om, născătoare de om și, pentru că omul este chip și asemănare a lui Dumnezeu, ea poate fi numită, într-adevăr, *născătoare de Dumnezeu*. Ce funcție înălțătoare poate avea femeia! Orice femeie! Mai mult decât atât, ea fiind asemănată Bisericii (vezi pericopa apostolică de la Sfânta Taină a Cununiei), poartă în ea și acest mare rol: sfințenia. Prin cumințenia ei, prin fidelitatea ei, prin sensibilitatea ei înăscută, ea poate „sfinți locul” (proverb românesc) și omul de lângă ea: „femeia virtuoaasă este o cunună pentru bărbatul ei” (Pilde 12, 4).

Copilul este și trebuie să fie începutul unei iubiri și, totodată, concretizarea acesteia. Dar un copil implică multă responsabilitate. De fapt, prin nașterea sa, se dovedește întregii lumi schimbarea și înnoirea gândului pentru părinți. De aici

desprindem altă învățătură: gândirea în perspectivă, spre viitor. Nu-i așa, copilul reprezintă, din toate punctele de vedere, viitorul? Teologic vorbind, această modalitate de a gândi înspre viitor se realizează prin Sfântul Duh. Iată și câteva argumente: În Cartea Facerii, ni se spune că „Domnul Dumnezeu luând țărână din pământ, a făcut pe om și a suflat în fața lui suflare de viață și s-a făcut omul ființă vie” (Fac. 2, 7). De asemenea, cea de-a treia Persoană a Sfintei Treimi este cea care purcede din Tatăl și care este numită „Viață și de viață Făcător; Lumină și de lumină dătător; Binele însuși și Izvor de bunătate; prin Care Tatăl Se face cunoscut și Fiul Se preaslăvește”. Cum ar putea fi altfel când știm că Mântuitorul îl mustră pe interlocutorul său când îl numește *bun* spunându-i că doar Dumnezeu este bun (Mt. 19, 17). Totodată, știm că avem un suflet unic dăruit de Creatorul nostru. Cu ajutorul suflării de viață sau a Duhului Sfânt din noi, putem lumina, dar ne și putem uni cu Hristos, lumina vieții (In. 8, 12). Așadar, vedem limpede că există o sinergie între tată, mamă, copil, viață și Duh Sfânt. Ele nu se pot dezvolta separat sau în mod independent.

Pentru exemplificare, e grăitoare următoarea pildă. Într-un dialog dintre Dumnezeu și copilul nenăscut, acesta din urmă își arată temerile înainte de a se naște. La întrebările pruncului despre: „Cum mă voi descurca să mănănc? Dar să merg? Cum voi învăța despre stele? Dar despre astronauți? Cum mă voi înțelege cu oamenii din jurul meu? Cine va fi cel care va avea răbdare cu mine... etc.”, Dumnezeu răspunde simplu: „Am să-ți dau un înger!”. Copilul exclamă mirat: „Pentru fiecare?”. Dumnezeu răspunde: „Ai să vezi!”. „Bine! Abia aștept această nouă viață după naștere”. După ce s-a născut, copilul surprins căuta mulți îngeri, după cum îi spusese Dumnezeu. Dar nu aflase decât doi: mama și tata. Și atunci, a înțeles că, într-adevăr, pe lângă îngerul pe care urma să-l primească la Botez, mama și tata sunt îngerii lui păzitori pe pământ.

Acum, parcă, înțelegem și mai bine cuvintele poetului Lucian Blaga amintite mai sus, dar și cele ale lui Hristos, Cel Care, prin vorba Sa, ne dojenește pe noi, părinții copiilor. De fapt, Acesta ne pune în gardă în privința viitorului lor. Cuvintele bătrânilor „cum îl crești, așa îl ai” vin să arate cea înțelepciune a neamului nostru desprinsă din frica de Dumnezeu, dar și din cumințenia smerită a omului iubitor de Dumnezeu.

Așadar, în lumina acestor gânduri, cuvintele Mântuitorului din cadrul predicii de pe munte sunt concludente: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, așa încât să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri” (Mt. 5, 16).

 Pr. Constantin Purcaru

Plimbare prin Bizanț (XI) Biserica Mântuitorului din Chora

Pentru a ne da seama cum arăta o biserică bizantină în perioada de glorie a Imperiului, trebuie neapărat să vizităm Biserica Mântuitorului din Chora sau „Kariye Camii”, actualmente muzeu. Aceasta este situată în partea vestică a orașului, în districtul Erdinekapı, din Istanbulul de astăzi. Se cunosc puține amănunte despre istoria vechi a bisericii. Numele „din Chora” înseamnă „de la țară” și arată că biserica a fost construită dincolo de zidurile cetății lui Constantin cel Mare. Mult mai târziu, ea a fost încorporată între zidurile Împăratului Teodosie. Cea mai mare parte din biserica actuală a fost construită între anii 1077-1081 de către Maria Ducas, soacra lui Alexios I Comnenul, având formă de cruce înscrisă. La începutul secolului al XII-lea, biserica a fost grav deteriorată în urma unui mare cutremur. Ulterior, a fost reconstruită de către Isaac Comnenul.

În perioada 1315-1321, a fost refăcută de către Teodor Metochites, teolog și filozof, prieten al Împăratului Andronic Paleologul.

Teodor Metochites, important demnitar de stat și o persoană cu mari influențe, este ctitorul celor mai multe dintre mozaicurile și frescele bisericii din Chora. Aceste mozaicuri sunt cele mai reușite exemple de artă bizantină din perioada renescentist-paleologă. Minunățiile ce îmbracă pereții interiori ai vechiului locaș de cult au meșteri anonimi. În anul 1328, ctitorul Teodor a fost exilat de către uzurpato-

rul Andronic al III-lea. Abia peste doi ani i se va permite să se întoarcă la Constantinopol. La biserica din Chora, a mai trăit încă doi ani, ca monah.

Așa cum spuneam, biserica păstrează cele mai frumoase mozaicuri din lumea bizantină. Deasupra ușii principale a nartexului interior e înfățișată scena Adormirii Maicii Domnului. Mozaicul e cel mai bine păstrat din întreaga biserică. Maica Domnului e reprezentată așezată pe catafalc înconjurată de Apostoli și de Mântuitorul Hristos. Tot în nartexul interior e păstrată scena în mozaic cu Mântuitorul pe tron împreună cu Preacurata Maică. De asemenea, aici mai apare un mozaic înfățișându-l pe Teodor Metochites purtând un turban mare, închinând biserica lui Hristos. Ca restaurator al bisericii, scria că misiunea sa era aceea să arate „cum S-a făcut Dumnezeu om pentru a ne mântui” și pleacă de la genealogia lui Iisus Hristos. Pe cele două cupole ale nartexului interior sunt înfățișate 66 din strămoșii Domnului.

Din cele douăzeci de mozaicuri ce înfățișează viața Sfintei Fecioare Maria, nouăsprezece sunt în stare deosebit de bună. Scenele se bazează în special pe Evanghelia apocrifă a Sfântului Iacov, scrisă în secolul al II-lea. Cartea a fost deosebit de populară în perioada Evului Mediu și a influențat mult artiștii bisericii. Tot în nartexul interior se păstrează scene din copilăria lui Iisus: drumul spre Betleem, prezentarea la recensământ, nașterea în peșteră și ucide-

rea pruncilor. Alte scene reprezentând minunile Mântuitorului sunt deosebit de deteriorate. În paraclis, care servea drept loc de înmormântare, pe semicupola de deasupra absidei, se păstrează scena Învierii, iar în arcada de deasupra, Judecata de Apoi. La fel ca la Adormirea Maicii Domnului, scenele se regăsesc în toate bisericile ortodoxe.

Biserica din Chora a fost transformată în moschee de otomanii cuceritori, iar în anul 1511 acesteia i-a fost adăugat un minaret. În anul 1948, biserica-moschee avea să fie transformată în muzeu de artă bizantină.

Doar ajungând la Chora îți dai seama de splendoarea vechilor bisericilor bizantine din glorioasa istorie a unui imperiu creștin pe care n-am știut să-l apărăm, dar nici să-i păstrăm valorile. Și atunci să nu uitați: cea mai fascinantă istorie e istoria bizantină.

» continuare în următoarele numere

 Pr. Cornel Marcu

Chipuri de lumină: părintele Ioan Baci

Sensibil la tot ce-l înconjoară, sub unda nematerială a gândului, sufletul omenesc, creat liber de Dumnezeu, după învățătura Bisericii noastre, poate fi extrem de gingaș, dar foarte ferm. De el trebuie să se apropie preotul, de sufletul atât de mobil și atât de tare. Modelarea sufletelor cere pasiune, artă, jertfă și har. Toate acestea impun stăruință fără preget. Pe firul apostolatului bisericesc, preotul este valul de după alt val, care își împlinește rostul abia când a atins țărmlul. Reușita pastorală a lucrării pe care preotul o are în grijă de împlinit înseamnă mai întâi susținerea luptei celei bune și purtarea crucii, cu jertfa personală; abia la sfârșit are parte de „cununa dreptății” (II Tim. 5, 6-8).

Un astfel de păstor este părintele Ioan Baci, care s-a născut la data de 14 mai 1948, în localitatea Vaidacuta din comuna Suplac, județul Mureș, având ca părinți pe Gherasim și Ana, fiind mezinul familiei, cel de-al treilea copil, după

Minerva și Gligor. După finalizarea studiilor primare în satul natal și pe cele gimnaziale în localitatea Tirimia, a urmat cursurile Liceului „Bolyai Farkas” din Târgu-Mureș. În anul 1968, s-a înscris la Seminarul Teologic Special din Curtea de Argeș, pe care l-a absolvit în 1971. Și-a completat studiile teologice la Arhiepiscopia Clujului, iar în anul 1970, s-a căsătorit cu tânăra Maria Bruzea, din localitatea natală. Dumnezeu i-a binecuvântat cu trei copii: Mirela, Adrian și Ionela, bucurându-se, până în momentul de față, de trei nepoți și un strănepot.

În august 1971, a fost hirotonit diacon de către Mitropolitul Nicolae Mladin, iar mai târziu preot pe seama parohiei Cipău cu filia Ogra, din protopopiatul Târgu-Mureș, de către Episcopul-vicar Visarion Ploieșteanul. În parohie a întâmpinat probleme specifice regimului de la acea vreme, dar vrednicul sacerdot s-a remarcat prin perseverența cu care, în 1974, a finalizat lucrările de pictură în tempera grasă la sfânta biserică și alte finisaje aduse la casa parohială. În 1986, s-a transferat la parohia Bord, din protopopiatul Luduș, până în 1990, când a revenit la filia Ogra, devenită între timp parohie.

În data de 25 mai 1997, a primit distincția de *iconom*, în urma realizării picturii în tempera grasă la biserica din Ogra și a altor lucrări de înfrumusețare din cadrul parohiei. În perioada 1990-2002 a administrat și Parohia Dileul Vechi cu filia Vaideiu, iar la 11 august 2002 a fost hirotesit *iconom-stavrofor*, pentru

lucrările de finisare și pictarea locașului de cult din Dileul Vechi.

Din anul 2002 a păstorit doar parohia Ogra, cu filia Lăscud, în filie întâmpinând unele încercări, peste care a trecut cu rugăciune și cu susținere din partea credincioșilor și a părintelui pensionar Dumitru Rusu. În anul 2008, la data de 7 decembrie, preoteasa Maria a trecut la cele veșnice, moment care l-a marcat pe părintele Ioan. Dumnezeu a fost Cel Care l-a ajutat și l-a sprijinit. Plin de râvnă și dragoste de Hristos, a construit o bisericuță pe măsura nevoilor din Lăscud, lucrări demarate din 2008 și finalizate în 2013, prilej cu care Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Irineu a săvârșit slujba de sfințire a noului locaș de rugăciune.

După 45 de ani de slujire, în iunie 2016, s-a pensionat, fiind îmberisicit la parohia Ogra și la filia Lăscud. Chiar și la cei 71 de ani, părintele Ioan are permanent cuvânt potrivit și faptă stăpănită, apropiere caldă și inimă creștină plină de har. Acest prinos de credință încălzită de dragoste se revarsă asupra dreptcredincioșilor, care își găsesc în preotul lor un mijlocitor al mântuirii sufletești și un bun povăzitor. Sfinția sa este și în prezent un sprijin de nădejde al Bisericii, răspunzând în continuare chemării la slujire ori de câte ori este nevoie, în parohiile vacante ale protopopiatului Luduș sau în alte cazuri speciale, călăuzindu-se după îndemnul paulin: „Slujba ta fă-o deplin” (II Tim. 4, 5).

 Pr. Petrișor Muntean

Răspunsul Bisericii la întrebările societății

**Care este însemnătatea
Tainei Sfântului Botez și când
anume se săvârșește aceasta?**

Prima dintre cele șapte Sfinte Taine care se săvârșesc credincioșilor este Taina Botezului. Prin ea se face încorporarea în „trupul lui Hristos” care este Biserica. De aceea, această lucrare sfințitoare se mai numește, cu o expresie consacrată, *Taina inițierii creștine*, nu în sensul de instruire în anumite mistere ale creștinismului, ci în acela de început al vieții creștine. De altfel, denumirea de „taine de inițiere” se referă nu numai la Botez, ci și la Mirungere și Împărtășanie, care, în practica ortodoxă, se realizează din totdeauna împreună.

Taina Sfântului Botez se administrează oricărui om, bărbat sau femeie, vârstnic sau prunc, care nu a mai primit-o înainte. Dacă cineva a primit Botezul în cadrul unei secte sau confesiuni creștine care nu-și întemeiază credința pe Sfânta Treime, cum ar fi, de exemplu, unitarienii, acesta trebuie rebotezat. În cazul în care membri ai diverselor comunități creștine care cred în Sfânta Treime sau din sânul confesiunilor protestante trec la Ortodoxie, aceștia nu mai sunt rebotezați, fiind primiți, pe baza cererii și declarației lor, numai prin administrarea Mirungerii, întrucât ei au primit Botezul în numele Sfintei Treimi.

Conform practicii Bisericii Ortodoxe, Botezul se administrează, de regulă, copiilor și poartă denumirea de *pedobaptism*. Dacă în cazul pruncilor, mărturisirea de credință și dorința de a se boteza le exprimă nașul, în numele celui care se botează, în cazul adulților, aceste îndatoriri revin persoanelor respective. Nu se botează niciodată și nici nu se săvârșește slujbă de înmormântare pruncilor născuți morți sau celor care mor nebotezați. Deși se practică în unele părți ale țării, aceasta constituie o gravă inovație liturgică, deoarece Tainele nu se oficiază decât persoanelor vii,

care își pot exprima consimțământul oficial Tainei respective. În cazul copiilor care sunt părăsiți sau al celor despre care nu se știe dacă au fost botezați, ca și în cazurile în care unii copii se nasc cu grave malformații congenitale, atunci există așa-numitul *botez condiționat*, adică se rostește formula botezului, la care se adaugă „dacă n-a fost botezat” (căci Botezul nu trebuie să se repete), sau „dacă este om” (căci Taina se administrează numai oamenilor).

În cazul Botezului adulților, aceștia trebuie catehizați și instruiți în adevărurile de credință, și numai după ce se constată însușirea acestora, ca și dorința de a fi botezați, exprimată expres, Taina poate fi administrată. Așadar, Botezul nu este un act mecanic, săvârșit automat, ci conștient și responsabil, căci el marchează începutul vieții creștine.

Una dintre grijile cele mai mari ale părinților creștini care se învrednicesc de bucuria nașterii de prunci trebuie să fie aceea ca aceștia să nu rămână nebotezați. De aceea, canoanele prevăd pedepse grave pentru părinții din pricina cărora se întâmplă să moară copiii nebotezați. În acest scop, Biserica a rânduit ca botezul să se facă după șapte zile de la naștere sau în intervalul cuprins între 7 și 40 de zile. Dacă avem de-a face cu un copil născut cu debilitate fizică și a cărui sănătate poate constitui o problemă serioasă, care ar atrage chiar moartea, atunci el trebuie botezat imediat după naștere, sau în interval de câteva zile. De aceea, Biserica nu fixează zile sau momente din zi când un asemenea botez trebuie săvârșit, ci el se poate face oricând este nevoie. Pentru cazurile de copii normali, este bine să se respecte rânduiala stabilită de Biserica.

Există astăzi tendința tot mai frecventă de a lăsa copiii nebotezați câteva luni, uneori și ani, ceea ce nu este recomandat. Aceasta pentru că oricând există riscul acestora de a se îmbolnăvi și de a muri nebotezați.

Apoi, la botezul unui copil care a crescut, intervine o incomoditate în săvârșirea Tainei, mai ales în momentul cufundării lui în cristelniță, partea cea mai importantă a Tainei. Pentru ca un botez să fie valabil săvârșit, el trebuie să cuprindă formula corectă și completă de săvârșire și cufundarea deplină de trei ori în apă care simbolizează esența Botezului: moartea și îngroparea cu Hristos și învierea împreună cu El. De aceea, Biserica Ortodoxă nu admite botezul prin turnare sau stropire, practicat în Bisericile Catolice, în cele protestante sau la unele culte neoprotestante.

Părinții și rudele trebuie să fie incredințați că prin botezul săvârșit prin afundare totală nu se întâmplă nimic periculos pentru sănătatea copilului. Grijă ca apa botezului să fie caldă este o pretenție modernă, pe care preoții o respectă, dar cu siguranță apa rece nu creează pruncilor șocuri sau stopuri cardiace.

În primele secole creștine, Botezul se săvârșea în ajunul marilor sărbători: Crăciunul, Boboteaza, Paștile și Rusaliile. De obicei, el avea loc înainte de Liturghie, pentru ca noii botezați, care de regulă erau maturi, să participe și să se împărtășească la Sfânta Liturghie. Astăzi aceste termene sau soroace nu se mai respectă, mai ales că botezăm aproape numai copii, botezul săvârșindu-se oricând. El se săvârșește, și este bine să se procedeze așa, după Sfânta Liturghie și în zilele în care nu postim.

Nicolae D. Necula, *Biserică și cult pe înțelesul tuturor*, Editura Europartner, București, s.a., p. 125-127; 132-134.

Poesis - Poesis - Poesis

Sutașul roman
de Pavel Moldovan
Alba Iulia

Un ofițer roman
avea pe pat un sclav,
știa că o să piară
atât de grav bolnav.
Pe robu-acesta însă
el îl iubea nespun,
il cunoștea și blând
și harnic și supus.
Avea nădejde mare
și o credință tare
că-l vindecă Iisus.
Deci a trimis la El
niște bătrâni iudei
pe Domnul să îl roage
să vină-ndat cu ei
căci nu trăgea speranță
să mai rămână-n viață.
Pe-acest sutaș iudeii
așa mult l-au iubit,
că sinagoga lor
chiar el le-a construit.
Când Domnul venea spre casă
L-a întâmpinat sutașul
spunându-i cu credință
să nu se ostenească
să intre-n casa lui,
că e prea păcătos.
O vorbă doar să spună
Domnul Iisus Hristos
și robul său îndată
va fi iar sănătos.
Avea credință tare
Că-l pune pe picioare,
Iisus atunci a zis
cu voce tare:

Eu nici în Israel n-am întâlnit
credință așa mare.
Când oamenii-s neputincioși
să lupte prin ființă,
să fie-atât de credincioși
să scape prin credință.

Apocalipsa
de Mihail Crișan
Rușii Munți, jud. Mureș

Stau singur, necăjit și trist,
Înconjurat de bulă,
Și mă întreb și n-am răspuns:
De unde-atâta ură?
Că Dumnezeu porunci a dat,
Ca lumea să-L iubească,
Și între ei toți semenii
În bine să-nțeleagă.
Dar omul nostru-i păcătos
Înjură și blestemă,
Iar între ei nu se-nțeleg
Nici chiar copil cu mamă.
Și iar mă-ntreb și n-am răspuns:
Cum de nu vede omul
Că secetă și ape mari
Ne tot trimite Domnul?
Și asta, până într-o zi,
E cert, și-i scris în carte,
Când cerul se va despica
Pământul tot se va crăpa,
Și lumea se va termina,
Iar la sfârșit, va fi de rău,
Când judeca-va Dumnezeu.
De aceea, vă mai spun o dată,
Ca tot creștinul să-și revadă
Păcatele, le cântărească,
Ca-n lume bine să trăiască.

Cartea lunii

La picioarele Mântuitorului.
Scurte meditații pentru preoți
Volumul I: Ziua lucrului

Autor: Anton Huonder
Editura: Reîntregirea
Nr. pagini: 302
Anul: 2019

» continuare din pag. 2

Prima din cele trei biserici închinată Sfinților Cosma și Damian a fost construită în anul 430 de către Paulin, prietenul Împăratului Teodosie al II-lea, și a fost inaugurată la data de 1 iulie. A doua dintre ele a fost construită de către Patriarhul Proclu (434-447), fiind sfințită la data de 17 octombrie. A treia a fost ctitoria Împăratului Iustin al II-lea, iar târnosirea ei s-a făcut la data de 1 noiembrie 570. În acest context, apar două întrebări firești, prin al căror răspuns se lămurește această situație destul de ambiguă: „De fapt, ce sărbătoreau fiecare din-

tre cele trei biserici? Putem spune că ele serbau pomenirile a trei perechi diferite de sfinți, așa cum se crede astăzi? Se pare ca nu, căci vechea tradiție liturgică avea ca sărbătoare anuală a bisericii («hramul»), nu ziua de pomenire a Sfântului ocrotitor (pentru că de cele mai multe ori, data martiriului nu era cunoscută), ci ziua inaugurării bisericii respective, care mai târziu, mai ales în afara capitalei, era percepută ca zi de pomenire a sfântului. Prin urmare, cele trei date din calendarul răsăritean (1 iulie, 17 octombrie 1 noiembrie) sunt, cel mai probabil, zilele de inaugurare ale celor trei biserici din Constantinopol, nu zilele de pomenire a trei perechi de frați doctori” (Petru Pruteanu, „Sfinții doctori fără de arginți Cosma și Damian”, studiu disponibil online, p. 6).

În viața satului românesc, cultul Sfinților Cosma și Damian a fost ușor asimilat tocmai pentru că strămoșii noștri daco-romani au avut o sensibilitate aparte față de zeitățile terapeutice și gemelare. Descoperirile arheologice au scos la iveală pe teritoriul țării noastre

Cosmandinul

sanctuale ale zeului medicinei Asclepios, dar și ale unor zeități gemelare recunoscute pentru ajutorul lor terapeutic oferit oamenilor. După ce creștinismul a pătruns pe teritoriul țării noastre, apar și cruci relicvar și engolpioane cu chipul celor doi sfinți *anarghiri* Cosma și Damian, despre care se știe că erau purtate de cei care se fereau de boli sau de cei care doreau să obțină vindecarea (Silvia Ciubotaru, „Gemenii în mitologie și folclor”, în *Anuarul de Lingvistică și Istorie Literară*, XLIV-XLVI, Editura Academiei, Iași, 2004-2006, p. 171-178).

Deci, ne putem da seama că toate ritualurile legate de Cosmandin au legătură directă cu dorința țaranului român de a-și conserva și de a-și recăpăta sănătatea. În trecut, când sistemul medical era slab dezvoltat sau chiar inexistent, această sărbătoare ocupa un loc important în viața satului românesc. Toate formulele rituale rostite în această zi aveau chiar un caracter de rugăciune pentru ca întreaga comunitate să fie ocrotită de epidemii și de catastrofe naturale.

Folcloristul român Tudor Pamfile ne prezintă un descântec de *lingoare / lungoare* (febră tifoidă – în sens restrâns – sau boală, epidemie, durere, suferință – în sens larg) cules din Bucovina: „Amin! Amin! / Cosmă, Damin! / Unde purcezi, / Codrii ciuntezi, / Toate fântânele / Și de gloduri / Să le curățești, / Să le limpezești, / Lungoarea s-o izgonești”. Același folclorist vorbește despre existența unui descântec împotriva epilepsiei, boală cunoscută în popor sub numele de *răul-copiilor*: „Amin! Amin! / Cosma, Damin! / Descântecu-l descânt eu, / Leacul îl dă Dumnezeu. / S'a mânecat, / S'a sânecat / (N) pe cale / Pe cărare...”. Cei mai mulți lingviști care au analizat aceste descântece sunt de părere că repetarea cuvântului „Amin!” provine de la numele Sfântului Damian (Tudor Pamfile, *Sărbătorile la români. Studiu etnografic*, Editura Saeculum I.O., București, 2018, p. 105-106).

În această primă zi a lunii iulie, se crede că Sfinții Cosma și Damian îi ajută pe cei sărmani și pe cei bol-

navi, iar cei care nu respectă această zi de cinstire a sfinților nu se bucură de protecție din partea lor. Tot acum se face și o prognoză meteorologică. Bătrânii satului spun în ziua de Cosmandin că așa cum e de cald în luna iulie, așa va fi de frig în luna februarie. Folcloristul Ioan-Aurel Candrea spune că numele Sfinților Cosma și Damian sunt scrise adesea pe așa-numitele *răvașe de leac*, care au menirea de a alunga din trup durerile necurate și, odată cu ele, orice boală (Ioan-Aurel Candrea, *Folclorul medical român comparat. Privire generală. Medicina magică*, Editura Polirom, Iași, 1999, p. 420).

Biserica Ortodoxă are și ea o serie de rugăciuni, un acatist și un canon de rugăciune prin care se cere ajutorul taumaturgic al celor doi sfinți. Până și condacul, deși scurt, concluzionează perfect tot ceea ce am spus mai sus: „Sfinților doctori cei fără de arginți și de minuni făcătorilor, Cosma și Damian, cercetați neputințele noastre; în dar ați luat, în dar dați-ne nouă”.

Andrei Motora

Glăsuțul Evangheliei

Secularizarea, propovăduirea greșită (mai ales), deruta stău la pândă; sufletul, iată, și după atâtea vremi și încercări, mai stă „deschis” și tot așteaptă ca cineva să-i vestească răbdarea în cele patru vânturi. Tot citim și propovăduim altora „codul ermetic al textualizării nesfârșite” și doar „fața lumii se răsfață”, în vreme ce sufletul tânjește după făptura timorată a Cuvântului dintâi (...) Dar, vai, mai suntem noi în stare azi să mai aducem în sufletele oamenilor liniște, dragoste, împăcare, încredere, așa încât și să ne mai asculte și creadă cuvintele? Sau se va mai identifica (sau măcar intersecta) propovăduirea noastră cu lumina cuvântului întru slava iubirii pe pământ, ori, în fiecare dimineață când Dumnezeu ne trezește să ne învețe iubirea soarelui și lumina, mai puteam noi oare să menținem, dacă nu în stare de veghe, măcar în dispoziție de atenție gândul omului, la cum și pentru ce trăim în lumea asta.

Așadar, „dincolo de imagini și de forme”, noi trebuie să descătușăm, să angajăm, să „mobilizăm”, să transmitem, să facem cunoscut Cuvântul (și iubirea, căldura, fiorul și dorul): „lasă te rog, acest cântec să-ți treacă / dincolo de stupidele urechi / el trebuie s-ajungă să se-nfigă / în al dușmanului steag nepătat / numai așa se va convinge el / că sufletu-i ca apa care fierbe (când nu curge n.n.) / dorindu-și să-i încerce / eferescența (arderea,

neliniștea, mistuirea, risipa frumoasă) pentru totdeauna” (...) Știut fiind că, cuvintele noastre, spre a fi credință și frumosul în actu, trebuie să fie asemenea visului și emoției trăite în inima curată.

Duminica a 8-a după Rusalii (Înmulțirea pâinilor), Ev. Matei 14, 14-22;

Duminica a 9-a după Rusalii (Umblarea pe mare - Potolirea furtunii), Ev. Matei 14, 22-34;

Duminica a 10-a după Rusalii (Vindecarea lunaticului), Ev. Matei 17, 14-23;

Fiecare din cele trei pericope evanghelice ne oferă câte o „mostră” a finitudinii dobândite dintr-o atitudine, credință și conștiință ușor prea laxă, în cauza ucenicilor Mântuitorului. Fie că i-au sugerat lui Iisus să dea drumul mulțimilor (ei neputând și ignorând că, dacă ar crede cu adevărat, ar putea să le dea de mâncare), fie că au ezitat, n-au avut destulă încredere, s-au lăsat pradă fricii, în cazul celor de pe mare, al lui Petru îndeosebi, fie n-au putut să vindece copilul lunatic (o spune limpede Iisus, din cauza puținei credințe), protagoniștii neputinței mult prea repede au uitat că viața, credința, lucrarea de mântuire a lumii îl „instalează” în noi pe Dumnezeu, tocmai spre „a putea iubi și lucra și noi dumnezeiește, spre a fi, noi înșine, dumnezeiești,

cu fiecare clipă” (cu fiecare încercare, provocare, solicitare, împrejurare). Mai mult, nu poți fi ucenic (mărturisitor, slujitor, cuvântător, lucrător) al lui Hristos, dacă nu „te trezești mereu printre oameni, printre lipsurile, ezitățile, răutățile, neputințele, poverile, căderile, slăbiciunile, nevoile lor; dacă nu faci pentru ei tocmai ceea ce nimeni nu poate face, adică să le „rezolvi” sufletul; adică, dacă nu concretizezi în chipul unei reușite, a unei prezențe, a unei forme, veșnica dispută (confruntare) a eului omeșesc, tot mai expus: „la alteritatea dușmănoasă sau indiferența univărsului și a semenilor” (...) Umblarea pe mare, potolirea furtunii, pe deasupra afirmării puterii Creatorului asupra legilor și rostului creației, prevalează și lucrarea menită să elibereze de angoasă și ignoranță actul credinței și alungarea tuturor prejudecăților induse și a „fricilor nevindecate” și atât de periculoase și nedemne, în credința lucrătoare, luminată și adevărată. Iar rezolvarea sufletului asta înseamnă: cei care sunt mărginiți în puterile lor, ezitanți în credință, nedeplini în lucrare să creadă că preotul, om și slujitor și mărturisitor al lui Dumnezeu, tocmai de aceea este pus (unde este pus) de Dumnezeu: „să elibereze pe fiecare de omul defectat din el însuși”; și să facă (dacă este în stare, dacă nu să lase locul altcuiva) din neliniștea, din zbaterea, din

plângerea, din neodihna, din jertfa lui, liniștea, așezarea, surâsul, tihna și salvarea noastră; și încă să ne facă să nu ne pierdem (iar dacă am pierdut să recăstigăm) încrederea în frumusețea (morală) a omului și a lumii, în pronia lui Dumnezeu, în taina lucrurilor simple, în puterea acelei rugăciuni care nu doar ritualizează, cât, mai ales, este totuna cu rostirea în „derularea sufletului transfigurat”; și încă să fie filtrul care reține doar frumosul, purtătorul responsabilității, „inima cu suflu de mare fidelitate”; cu toate limitele, însă, toți avem până la urmă, pe lângă dimensiunea umană, și propria taină ca „posibilitate teandrică”, dorul căutării, darul contemplației; pentru unele ca acestea, Mântuitorul ne acceptă și nouă „scuza firului de ceapă”, tocmai pentru ca și în sufletul nostru venirea și petrecerea, patimile și învierea lui Iisus să devină Liturghie (...)

Să nădăjduim, întru salvarea insinuării în ideal și ideatic, că limitele și neputințele celor care au făcut obiectul intervenției noastre sunt de fapt „izolați de semnele” și puterile și harul și darul celeilalte lumi, tocmai pentru că s-au crezut (deși nu au recunoscut până în ultima clipă) stăpânii rostirilor și inefabilului „pregătitoare” pentru dincolo. Tocmai de aceea, dar, în marea-i înțelepciune, Dumnezeu este singurul care împlinește „vi-

sele” neterminate ale omenirii, și singurul care decide când și cum ne sunt „restituite” retrospectiv și valențele transcendente ale speciei și menirii noastre. Că doar nu i-a fi bine lumii să-și tot producă expresia și somnul ei mineral(e), și să fie zgândărită din când în când doar de „sfinții care se simt biciuiți de suferințele tuturor” (la care ne mai adăugăm și noi, cei care „în stângăcia și patetica noastră buimăceală, nu putem decifra și duce până la capăt atâtea vise care, iată, rămân deziderate de-a pururi”).

Finalmente, vindecarea miraculoasă a cuiuva, dacă o putem săvârși noi, de bună seamă, asta ar fi proba, majestatea, victoria credinței, „în formă și intensitate neatinsă până atunci”, și ar fi în sufletul, mentalul și devenirea credincioșilor, lucrarea slujitorului non-imolator de conștiință și destine, și mai mult, salvarea „victimelor de ispășire și aservire”

✧ Pr. Iosif Zoica

Imperative pastorale în mediul rural

Sfântul Grigorie de Nazianz îl compară pe preot cu omul „ce umblă pe creasta acoperișului”. Îndatoririle pastorale ale păstorului sufletesc, de model al credincioșilor, de apostol al lui Hristos, de propovăduitor cu cuvântul și cu fapta a dogmei și moralei creștine, de educator și îndrumător al credincioșilor, precum și aceea de chivernisitor al bunurilor parohiale, impun o autoritate individuală a sa, cu păstrarea demnității personale, în toate manifestările publice, în trăire, în comportament, în relațiile cu organele parohiale și cu credincioșii și chiar în ținuta sa vestimentară.

A fi preot, scria Simion Mehedintzi, înseamnă a fi nobil din naștere, adică a avea un real talent etic. Iar a te ridica pe treptele mai înalte ale ierarhiei bisericești înseamnă să faci parte din aristocrația sufletescă a întregii generații cu care ai venit pe pământ. Nu devii peste noapte propovăduitor. A te apropia de om, de omul modern, este

o artă. Esențială este aceea putere minunată de a te pune în pielea lui, de a privi lumea cu ochii lui și de a aduce încet la suprafață ceea ce dormitează în el: comuniunea. Esențial este să te estompezi, pentru a-L lăsa pe Hristos să vorbească.

În mediul rural, se poate vorbi de valori care susțin și continuă să supraviețuiască din punct de vedere al religiei și al teologiei. Știm că atunci când vorbim de teologie și religie ortodoxă, vorbim de tradiție. Nu poate fi concepută de fapt o religie și o teologie care să nu fie tradiționalistă și chiar conservatoare. Religie și teologie înseamnă o valoare indiscutabilă care nu cedează. Tradiția este, de fapt, valoarea acumulată. George Călinescu spunea că „tradiția este înaintarea organică după legi proprii”. Dar tradiția se dovedește a fi valoroasă numai prin permanenta confruntare cu modernitatea. Tradiția nu are însemnătate decât în măsura în care rezistă la șocul cu modernitatea. Cine nu crede în necesitatea modernității teologiei ortodoxe, a teologiei și spiritualității creștine, în general, nu are încredere în Dumnezeu și în cuvintele psalmistului care zice: „Înnoie-vor ca ale vulturului tineretile tale” și în Mântuitorul, care asigură: „Iată, Eu fac toate noi!”. Spiritualitatea și teologia ortodoxă trebuie și pot să rămână tradiție și modernitate în același timp.

În ceea ce privește pastorația în mediul rural, în comparație cu cea de la oraș, preotul se bucură de mai multă cinstire, dacă știe să și-o mențină. Oamenii trăiesc prin tra-

dițiile lor adânc statornicite în viața satului: obiceiurile de Crăciun, slujbele din postul Paștilor și mai ales noaptea Învierii; apoi nunțile cu tradițiile lor, în care se păstrează bune trăsături ale spiritualității românești, înmormântările și parastasele păstrate cu sfințenie, pregătirile de sfintele sărbători prin spovedanie și cuminecare. Preotul la sat trebuie să fie părintele tuturor, să nu-și formeze bisericuțe și, în niciun caz, să nu derâdă slăbiciunile păstorilor săi, oricare ar fi ele.

Oamenilor de la sat le place ca preotul lor să fie un rugător, un om care să iubească sfintele slujbe. Nu au evlavie față de preotul care neglijează programul liturgic sau care se ocupă de comerț ca să devină bogat în detrimentul bogăției spirituale. Credincioșii nu-și lasă preotul lor în lipsă dacă își vede de slujbe. În același timp, credincioșii îl apreciază pe preotul lor dacă e bun gospodar atât acasă, cât și la biserică. Părintele Dumitru Stăniloae afirma, pe bună dreptate, că sfântul românesc se deosebește de alți sfinți prin aceea că, pe lângă faptul că este rugător și pozitivist, este și bun gospodar, un exemplu grăitor fiind Sfântul Calinic de la Cernica. Sfântul Apostol Pavel ține să menționeze că dacă preotul nu știe să-și administreze bine casa sa, cum va purta de grijă de Biserica lui Dumnezeu? (cf. I Tim. 3, 5)

Ca preot, trebuie să te dăruiești pentru Biserica lui Hristos, iar această dăruire nu înseamnă doar jertfirea vieții, ci mai ales dăruirea tuturor forțelor pentru binele tuturor, pentru înălțarea poporului, căci

viața proeștească adevărată nu este cea trăită pentru satisfacerea poftelor personale, ci aceea în care preotul se dăruiește pentru binele Bisericii și pentru binele poporului.

Unitatea cea mai mică a Bisericii locale este parohia. În sens biblic al cuvântului, parohia înseamnă „a conlocui”, a fi împreună în comunitate. Această conlocuire este de natură sacramentală deoarece Duhul Sfânt Însuși, a Cărui lucrare specifică este comuniunea, creează structura indispensabilă a oricărei comunități creștine. În mod concret, sectele nu atacă Biserica în general, ci parohia aflată în dificultate din diferite cauze. De aceea, cea mai urgentă obligație misionară este restabilirea integrității parohiei, dispersată geografic și complexă din punct de vedere demografic și cultural, întărirea conștiinței de apartenență la un trup comun, consolidarea parohiei ca spațiu liturgic, pastoral și de slujire pentru toți parohienii, precum și largirea și înnoirea vieții duhovnicești a fiecărui credincios în parte și a comunității ca întreg.

Preoții dispun de toate mijloacele misionare, liturgice și pastorale, dar ele trebuie să fie folosite în perspectiva aplicării practice a eclesiologiei ortodoxe. Copiii, elevii și tinerii trebuie inițiați în credință și morala creștină ortodoxă și antrenați în viața parohială prin intermediul Liturghiei și a altor programe religioase pentru tineret. Preotul și credincioșii, fiecare după chemarea și slujirea sa, trebuie să predice prin cuvântul și fapta lor cu ecou, pentru ca „cei din afară”

să ajungă la întrebarea celor care au ascultat predica Apostolilor în ziua Pogorării Duhului Sfânt: „Ce să facem?”. S-au rugat la Liturghie pentru bolnavi, după aceea să-i viziteze și să-i ajute; s-au rugat pentru cei ce se află într-un necaz, la o răscruce a vieții, după aceea trebuie să meargă să le aducă lumină și mângâiere; știi că într-o familie este neînțelegeră, trebuie să se străduiească să contribuie cu ceva la aducerea păcii și înțelegerii în acea familie. Parohia trebuie să devină o comunitate vie și solidară în care să pulseze duhul cel nou pe care-l aduce Liturghia în viața credincioșilor. Dacă se împlinesc toate acestea, sectarismul și prozelitismul de orice nuanță nu vor mai avea loc de acțiune.

Preotul trebuie să fie întotdeauna veghetor, să-i conducă și să-i apere pe credincioși de răătăcirea, iar în cazuri de nevoie, să caute să găsească și să mântuiască pe cel pierdut, adică pe cel indiferent, pe cel înstrăinat și pe cel răătăcit de credința cea dreaptă. Așadar, preotul se va distinge nu numai prin trezvie și prin conducere înțeleaptă și conștientă, ci, totodată, și prin luptă energetică, purtată cu însuflețire pentru mântuirea credincioșilor.

Așadar, activitatea pastorală a preotului nu se poate mărgini la serviciile liturgice din altar și nici la predica din amvon, ori la catehism în școală, ci trebuie să se extindă asupra tuturor împrejurărilor și referințelor de viață religioasă-morală, familială și socială a credincioșilor.

✧ Pr. Sabin Dregăhiciu

Tinerii și Biserica

ție a spiritualității ortodoxe. O bună organizare a misiunii creștine și, implicit, a pastorației tinerilor, presupune depășirea unor obstacole sau, mai degrabă, îndeplinirea unor exigențe specifice. Redescoperirea conștiinței apartenenței la comunitatea creștină în care pulsează viața Bisericii reprezintă, așadar, una dintre prioritățile esențiale pentru revitalizarea credinței și trăirii religioase a creștinilor, dar și o condiție absolut necesară pentru ca activitățile pastoral-misionare adresate tinerilor să fie încununate de succes.

Este important de subliniat faptul că pastorația tinerilor nu este un „adaos” la misiunea realizată de Biserică. Ca membri ai Trupului tainic al lui Hristos, ei au nevoi specifice, care trebuie îndeplinite, una dintre acestea fiind nevoia de a stabili relații între ei, dar și cu cei mai în vârstă. Prin urmare, tinerii simt nevoia de a fi împreună, de a se comporta ca niște creștini, indiferent dacă joacă fotbal, patinează, schiază sau urmăresc un film, atât timp cât încep și termină creștinește, prin rugăciune, și își umplu acest timp într-un mod folositor și ziditor de suflet, ca adevărați creștini.

Pastorația trebuie realizată împreună cu tinerii, întrucât aceștia au împreună cu adulții o responsabilitate comună, aceea de a îndeplini misiunea Bisericii. Când tinerii au ocazia de a-și exercita responsabilitatea împreună cu adulții, se oferă o recunoaștere a contribuției pe care aceștia o pot aduce la viața parohiei, familiei și comunității în general. Astfel, ei au oportunitatea de a participa într-un anume fel la viața comunității.

Pastorația tinerilor trebuie realizată prin implicarea lor în activități dedicate slujirii celorlalți. Participarea la programe de consiliere împotriva consumului de droguri și a alcoolismului sau implicarea în activități pas-

torale inițiate de Biserică sunt exemple în sensul acesta. Ei se pot implica în viața Bisericii prin inițierea unor conferințe, grupuri de discuții, pelerinaje și tabere la mănăstiri, ca oportunități de redescoperire a tezaurului de credință și viață creștină.

Importanța duhovnicului în încercarea de a rezolva problemele tinerilor este covârșitoare, iar acest fapt este sugerat și de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, care, într-un articol subliniază importanța legăturii lor cu Biserica, prin duhovnici: „Duhovnicii sunt cei care manifestă o familiaritate cu Dumnezeu, creatoare de pace, putere, viață plină de har. Este important pentru tineri să păstreze legătura cu duhovnicul cel mai apropiat; doar astfel pot redescoperi dimensiunea spirituală a vieții lor și-L pot regăsi pe Hristos în inimile lor, astfel putând trăi o viață autentic creștină. Pe de altă parte, ei trebuie să consulte și duhovnici experimentați, gata să-și ofere sfatul și rugăciunea lor pentru permanenta înviere a sufletelor tinere”.

Pentru noua generație, Biserica trebuie să inițieze diferite programe și proiecte socio-culturale, care să ajute la transpunerea în viața fiecărui păstorit adevăratele valori ale credinței, în primul rând, dar și a valorilor culturale românești și nu numai. Un rol important îl are lectura. Cultivarea prin intermediul cărții are o importanță covârșitoare în luminarea minții, în largirea cunoștințelor de tot felul și în special a cunoștințelor teologice, duhovnicești. Lectura îl ajută pe tânăr în înțelegerea propriei credințe, astfel devenind imun la toate informațiile perturbatoare venite de pretutindeni. Citirea unei cărți duhovnicești oferă celui ce o citește un imbold proaspăt pentru o viață duhovnicească autentică.

Pr. Marius Morariu

Patristica

Sfântul Sisoe cel Mare

durile avvei Antonie, aș deveni cu totul ca de foc; cunosc însă un om care, cu trudă, poate să ducă gândirea avvei Antonie”.

Printre virtuțile care îi împodobeau inima, excela înainte de toate în smerenie și îi învăța pe cei care îl vizitau că aceasta se poate obține mai întâi prin abstenență, apoi prin rugăciune și, în sfârșit, străduindu-ne să ne considerăm în orice împrejurări inferioari tuturor oamenilor. Îi plăcea atât de mult să postească și era atât de cufundat în rugăciune, încât rămănea zile întregi fără să se îngrijească de mâncare, iar când discipolul său, Avram, îi atrăgea atenția, el răspundea cu simplitate: „Nu am mâncat noi, copilul meu?”. Celălalt răspunzându-i că nu, el spunea: „Dacă nu am mâncat, adu și hai să mâncăm”.

Oprindu-se într-o zi lângă mormântul lui Alexandru cel Mare, bătrânul contempla cu stupoare zădărnica slăvei pământești și vărsa lacrimi pentru soarta comună a tuturor oamenilor (acest episod nu se află în apoteogmele din Patericul egiptean, dar face obiectul reprezentării Sfântului, care a devenit tema clasică a „amintirii morții” în programul iconografic al Mănăstirilor). Apoi a revenit în chilie sa, pentru a-și continua nevoințele în așteptarea Domnului. Unui frate care căzuse în păcat de mai multe ori, îi spuse: „Ridică-te încă o dată și încă o dată”. „Până când?”, întrebă fratele. Bătrânul răspunse: „Până când vei fi

găsit (de moarte) ori în bine ori în păcat. Căci omul se prezintă la judecată în starea în care a fost găsit”.

Terminându-și calea vieții sale, Sfântul Sisoe era gata să moară și, pe când Părinții erau așezați în jurul lui, făcea să strălucit dintr-odată ca soarele, iar el le-a zis: „Iată că vine avva Antonie”. La puțin timp, spuse din nou: „Iată corul Profeților!”. Fața sa a strălucit și mai tare, după care a spus: „Iată că vine corul Apostolilor”, apoi părea să stea de vorbă cu un personaj nevăzut. Părinții l-au întrebat cu cine vorbește, iar el a răspuns: „Îngerii vin să mă ia, iar eu îi implor să mă lase să fac puțină pocăință”. Bătrânii au ripostat: „Dar tu nu mai ai nevoie să faci canon, Părinte”. Plângând, sfântul le-a răspuns: „Adevărat vă spun că nu am nicio măcar conștiință de a fi la început”. Ceilalți monahi s-au minunat de o asemenea smerenie și au înțeles că Părințele Sisoe a ajuns la desăvârșire. Fața lui a devenit atunci dintr-odată mai strălucitoare ca soarele și toți cei prezenți au fost cuprinși de spaimă. Bătrânul a murmurat: „Priviți, Domnul vine și El spune «Aduceți-mi chivotul pustiei»”. Cu aceste cuvinte Sfântul Sisoe și-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu. Ca un fulger a scăpat, și tot locul a fost cuprins de bună mireasmă. Biserica Ortodoxă îl cinstește în data de 6 iulie a fiecărui an.

Patericul egiptean, Alba Iulia, Editura Reîntregirea, 2014.

Actualitatea creștină

● Ruinele unui oraș al filistenilor, menționat în Vechiul Testament, au fost descoperite în Israel

Arheologii din Israel au anunțat că au descoperit ruinele Orașului biblic Țiclag, orașul filistean în care, potrivit Sfinței Scripturi, tânărul David s-a refugiat la Regele Saul, informează periodicul *The Jerusalem Post*.

Orașul Țiclag era condus de un rege filistean care domnea în orașul învecinat, Gat, după ce locuitorii săi, incluși în categoria „popoarelor mărilor”, au început să sosească în această regiune a lumii, în secolul al XII-lea î.Hr. Săpăturile arheologice au început în anul 2015 la situl Khirbet al-Ra'i, situat între Kiryat Gat și Lachish, până în prezent fiind excavată o porțiune de aproximativ 1.000 m.p.

Descoperirea a scos la iveală dovezi ale așezării filistene care datează din secolele XI-XII î.Hr. Au fost descoperite structuri mari de piatră, inclusiv descoperiri caracteristice culturii filistene. Vasele de piatră și vasele metalice găsite pe teren sunt asemănătoare cu alte descoperiri din această perioadă în cadrul săpăturilor anterioare din Ashdod, Ashkelon, Ekron și Gat, toate orașe vechi ale filistenilor.

Numele Țiclag oferă, de asemenea, indicii cu privire la originea locuitorilor săi. Nu este un nume local semit, ci un nume filistean, o dovadă suplimentară că aceștia nu erau nativi din zonă, dar au migrat în țara Israelului din Europa. Orașul este menționat de mai multe ori în Vechiul Testament, în general în legătură cu David. Îl întâlnim în Cartea lui Iosua Navi, în primele două Cărți ale Regilor, în Cartea întâi Paralipomena și în Cartea lui Neemia. În Cartea lui Samuel se menționează că tânărul David a primit adăpost din partea regelui Saul de către Regele filistean Achis din Gat.

David a obținut controlul orașului Țiclag, sub protecția lui Achis, și el l-a folosit drept bază pentru raiduri împotriva Gheșuriților, a Girzilor și a Amaleciților. Potrivit Bibliei, orașul a fost distrus de amaleciți și populația a fost dusă în robie. După ce împăratul Saul a fost ucis în lupta cu filistenii, David a părăsit orașul Țiclag și a călătorit la Hebron pentru a fi uns împărat al lui Israel.

Sursa: basilica.ro

Creștini, știți că... ?

● Un exemplar din *Cazania* Sfântului Varlaam este expus la Alba Iulia?

Un exemplar din *Cazania* Sfântului Varlaam, Mitropolitul Moldovei, este expus în Muzeul Icoanei din Alba Iulia, în cadrul expoziției „Spiritualitate creștină la Dunărea de Jos”, vernisată în data de 12 iulie.

Cazania este cea mai însemnată lucrare a Sfântului Varlaam și, în același timp, una din cele mai de seamă din istoria vechii culturi românești, apărută la Iași, în anul 1643. Scrisă în românește cu alfabet chirilic, *Cazania* a fost tipărită într-un tiraj de circa 1.000 de exemplare la Tipografia Domnească a bisericii „Treii Ierarhi” din Iași. Are 506 file, ilustrate cu numeroase gravuri, reprezentând scene biblice și chipuri de sfinți, la care se adaugă inițiale înflorate, frontispicii, viniere sau podoabe finale. Cartea are două părți. Partea întâi cuprinde 54 de cazanii la duminici, iar partea a doua cuprinde 21 de cazanii la diferite sărbători. Considerată de Nicolae Iorga drept opera cea mai populară a epocii noastre vechi, ea conține primele versuri în limba română, intitulate *Stihuri în stema domniei Moldovei*.

De asemenea, expoziția reunește o seamă de icoane românești, lipovenești și grecești, dar și o seamă de exemplare de carte veche tipărită și manuscris din colecția Muzeului eparhial al Dunării de Jos, restaurate în laboratorul acestuia. Alături de cazanie sunt expuse: *Apostolul* domnitorului Constantin Brâncoveanu – 1704, *Dumnezeieștile și Sfintele Liturghii* a lui Constantin Mavrocordat – 1741, *Biblia* de la Blaj – 1795, *Ceaslovul* de la Brașov – 1835, *Sfânta Evanghelie* a lui Antim Ivireanu – 1693, două manuscrise de muzică psaltică realizate la începutul secolului XX etc. Demersul acestei expoziții itinerante organizate de Arhiepiscopia Dunării de Jos și de alți parteneri se numără printre acțiunile culturale și educative ale eparhei în cadrul manifestărilor dedicate Anului omagial și comemorativ 2019. Expoziția „Spiritualitate creștină la Dunărea de Jos” va putea fi vizitată la *Museikon* din Alba Iulia până la sfârșitul lunii august, urmând ca în luna septembrie să fie vernisată la Muzeul Bistrița, iar apoi la Muzeul Orașului Oradea și la Muzeul Național Brukenthal din Sibiu.

Gheorghe Anghel

Agenda pastoral-misionară a Înaltpreasfințitului Irineu, Arhiepiscop al Alba Iuliei Iunie 2019

Duminică, 2 iunie ❖ A săvârșit slujba de resfințire a bisericii și Sfânta Liturghie în parohia Heria, protopopiatul Aiud. La sfârșitul slujbei, a hirotesit *sachelar* pe părintele paroh Alin Șular și a acordat *Diplome de aleasă cinstire* binefăcătorilor sfântului locaș de închinare.

Luni, 3 iunie ❖ În protopopiatul Aiud, a prezidat Conferința preoțească de primăvară.

Marti, 4 iunie ❖ În Catedrala Reîntregirii din Alba Iulia, a oficiat slujba de *Te-Deum*, cu ocazia manifestărilor festive dedicate Zilei Copilului, organizate, sub genericul „Ziua Copilului – Ziua Speranței”, de către sectorul social-misionar al Arhiepiscopiei Alba Iuliei.

Joi, 6 iunie – Înălțarea Domnului ❖ În Catedrala arhiepiscopală din Alba Iulia, a celebrat Sfânta Liturghie, în cadrul căreia l-a hirotonit diacon pe tânărul Sergiu Iacob. În continuare, a săvârșit slujba Parastasului pentru toți eroii neamului românesc.

Sâmbătă, 8 iunie ❖ În parohia Albești, protopopiatul Sighișoara, a oficiat slujba parastasului și a binecuvântării crucii mormântului vrednicului de pomenire preot profesor Ilie Moldovan.

Duminică, 9 iunie ❖ A săvârșit slujba de târnosire a bisericii din parohia Iernut II, protopopiatul Luduș, după care a oficiat Sfânta Liturghie. La momentul potrivit, pe diaconul Sergiu Iacob l-a hirotonit preot pe seama parohiei Așintș, protopopiatul Luduș. La sfârșitul slujbei, părintele paroh Silviu Feier a fost hirotesit *iconom-stavrofor*, iar binefăcătorii sfântului locaș de închinare au primit *Diplome de aleasă cinstire*.

Luni, 10 iunie ❖ În protopopiatul Târgu-Mureș, a prezidat Conferința preoțească de primăvară.

Marti, 11 iunie ❖ În protopopiatul Reghin, a prezidat Conferința preoțească de primăvară.

Miercuri, 12 iunie ❖ În Sala Senatului Universității „1 Decembrie 1918” din municipiul Alba Iulia, a participat la ceremonia de decernare a titlului de *Doctor Honoris Causa* domnului prof. univ. dr. Onufrie Vințeler din Cluj-Napoca.

Joi, 13 iunie ❖ La Colegiul Național Militar „Mihai Viteazul” din Alba Iulia, a participat la festivitatea de încheiere a anului școlar, rostind o alocuțiune. Tot în această zi, la Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Simion Ștefan” din Alba Iulia, a participat la serbarea de sfârșit de an școlar și a înmănat premii elevilor merituoși.

Sâmbătă, 15 iunie ❖ În Catedrala Reîntregirii, a oficiat slujba Vecerniei Mari cu litie și a adresat celor prezenți o meditație duhovnicească.

Duminică, 16 iunie – Pogorârea Sfântului Dub ❖ În Catedrala arhiepiscopală din Alba Iulia, a celebrat Dumnezeiasca Liturghie, în cadrul căreia l-a hirotonit diacon pe tânărul Sergiu Chețan. De asemenea, a săvârșit slujba *Vecerniei plecării genunchilor*.

Luni, 17 iunie – Sfânta Treime ❖ De hram, a liturghisit la Mănăstirea „Sfânta Treime” de la Măgina, protopopiatul Aiud. În cadrul Sfintei Liturghii, pe diaconul Sergiu Chețan l-a hirotonit preot pe seama parohiei Dumbrava-Marga, protopopiatul Sebeș.

Marti, 18 iunie ❖ La Facultatea de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia, în calitate de coordonator, a făcut parte din comisia de susținere a tezei de doctorat cu tema „Raportul dintre morala biblică și morala coranică. Istorie, convergențe, aglutinări”, elaborată de către părintele Oliviu Botoi, consilier cultural al Arhiepiscopiei Alba Iuliei.

Miercuri, 19 iunie ❖ În Sala Sinodală a Reședinței Patriarhale, a participat la ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Sâmbătă, 22 iunie ❖ Alături de Preasfințitul Părinte Marc Nemțeanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Europei Occidentale, a liturghisit în cripta Sfântului Irineu din Lyon. În aceeași zi a vizitat trei obiective importante din vechea cetate a Lugdunumului: Catedrala „Sfântul Ioan Botezătorul”, Bazilica „Notre Dame de Fourvière” și Teatrele romane. De asemenea, a poposit și la Mănăstirea benedictină „Sfântul Filibert” din Tournus, edificată în anul 1019.

Duminică, 23 iunie ❖ A oficiat Dumnezeiasca Liturghie, împreună cu Preasfințitul Părinte Marc Nemțeanul, în Catedrala mitropolitană „Sfinții Arhangheli Mihail, Gavriil și Rafail” din Paris. După amiază, a vizitat celebra Catedrală „Notre Dame” din Chartres, unde se află *vălul Maicii Domnului*, și vechea mănăstire cisterciană Vaux-de-Cernay, ce datează din secolul al XII-lea.

Luni, 24 iunie ❖ În prezența Înaltpreasfințitului Părinte Iosif, Arhiepiscopul Ortodox Român al Europei Occidentale și Mitropolitul Ortodox Român al Europei Occidentale și Meridionale, a celebrat Sfânta Liturghie în biserica „Soborul Maicii Domnului” și „Sfântul Ilie” de la Reședința mitropolitană din Limours. În a doua parte a zilei, s-a aflat la Catedrala „Notre Dame” din Amiens, unde se găsește o parte din capul Sfântului Ioan Botezătorul, și apoi, la Catedrala „Sfântul Petru” din Beauvais, un veritabil monument de arhitectură gotică.

Joi, 27 iunie ❖ În biserica „Pogorârea Duhului Sfânt” – *Platoul Romanilor* din municipiul Alba Iulia, a oficiat Taina Sfântului Botez pentru prunca Ana, fiica părintelui diacon Silviu Muntean.

Sâmbătă, 29 iunie ❖ A liturghisit la Mănăstirea „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” de la Râmeț, protopopiatul Aiud, care în această zi și-a sărbătorit hramul.

Duminică, 30 iunie ❖ De hram, a oficiat Sfânta Liturghie la Mănăstirea „Sfinții Români” de la Muncel, protopopiatul Câmpeni.

A consemnat
Eugen Bărăian
Secretar eparhial

●● Evenimente

Înaltpreasfințitul Părinte Irineu a vizitat familiile afectate de inundații în localitatea Pianu de Sus, protopopiatul Sebeș

Marti, 2 iulie, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Irineu a fost prezent în parohia Pianu de Sus, județul Alba, unde s-a întâlnit cu familiile greu încercate de inundațiile din luna iunie. Din parohiile pro-

topopiatului Sebeș s-a colectat suma de aproximativ 52.000 lei și, de asemenea, s-au colectat bunuri cum ar fi: haine, alimente și mobilier. Toate acestea au fost împărțite locuitorilor afectați de urgența apelor din parohiile Sebeșel, Răchita,

Strungari, Pianu de Sus și Pianu de Jos.

Sensibil la nevoile semenilor, Întăistătorul Eparhiei noastre i-a îndemnat pe credincioși să mediteze la cuvintele Dreptului Iov: „Domnul a dat, Domnul a luat; fie numele Domnului binecuvântat!”, pe care el le-a rostit când a fost greu încercat de către Dumnezeu, pierzându-și toată averea sa. Făcând referire la greutățile îngăduite de Tatăl ceresc în viața fiecăruia dintre noi, Părintele Arhiepiscop Irineu a subliniat faptul că doar prin cruce și suferință ne curățăm sufletul și ne fortificăm caracterul moral.

Arhid. Rafael Orzeiu

Arhipăstorul Alba Iuliei s-a întâlnit cu obștea monahală de la Mănăstirea Râmeț, protopopiatul Aiud

În cursul zilei de 5 iulie, corpul vestic de chilii al Mănăstirii Râmeț a fost cuprins de flăcări. Incendiul s-a manifestat la nivelul acoperișului pe o suprafață de 1400 mp. Aproximativ 50% din suprafața șarpantei s-a prăbușit în urma incendiului, spațiile interioare nefiind afectate decât în proporție de 20%, la nivelul etajului. Însă, din păcate, au fost distruse mai multe bunuri personale din chilii, icoane, veșminte și cărți de cult.

În contextul acestei nefericite împrejurări, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Irineu a fost prezent în mijlocul obștii

monahale pentru a le pune la suflet maicilor cuvinte de consolare și încurajare. Arhipăstorul nostru a evidențiat faptul că pe calea vieții pământești nu sunt presărați doar trandafiri, ci și spini, și, de asemenea, le-a în-

demnat să pună la prezidiul vieții lor cuvintele Mântuitorului Care a spus: „În lume necazuri veți avea; dar îndrăzniți. Eu am biruit lumea” (In. 16, 33).

Arhid. Rafael Orzeiu

Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Irineu a târnosit biserica din parohia Burzonești-Lazuri, protopopiatul Câmpeni

În Duminica a 5-a după Rusalii, 21 iulie, Întăistătorul Eparhiei de Alba Iulia a oficiat slujba de târnosire a bisericii cu hramul „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din parohia Burzonești-Lazuri, protopopia-

tul Câmpeni. Slujba a continuat cu Sfânta Liturghie, celebrată pe o scenă special amenajată în curtea sfântului locaș.

Edificiul bisericesc a fost construit din cărămidă de către meșterii Ovidiu și Marcel Oneț

în doar șase luni, 1 mai - 6 decembrie 2009. Între anii 2013-2019, a fost realizată pictura în tehnica *fresco* de către pictorul Vasile Cupșa. Iconostasul, jilțurile, stranele și mobilierul au fost confecționate din lemn de stejar.

Locuitorii Țării Moșilor, îmbrăcați în costumele populare specifice, l-au primit pe Părintele lor Arhiepiscop cu brațele deschise și cu multă bucurie în suflet. La finalul slujbei, harnicului preot paroh Onuț Mirișan i s-a conferit *Diplomă de vrednicie*, iar binefăcătorii locașului de închinare au primit *Diplome de aleasă cinstire*.

Arhid. Rafael Orzeiu

REDAȚIA „CREDINȚA STRĂBUNĂ”

Președinte: Înaltpreasfințitul Părinte IRINEU, Arhiepiscop al Alba Iuliei;
Redactor șef: Pr. Oliviu Botoi;
Redactori: Pr. Nicolae Aloman; Andrei Motora;
Colaboratori: Pr. Petrișor Muntean, Arhid. Rafael Orzeiu, Pr. Iosif Zoica;

ISSN 1222-2313

Abonamentele se fac la orice Oficiu Poștal din țară sau direct prin mandat poștal pe adresa: ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ ALBA IULIA, str. Mihai Viteazul, nr. 16, specificând pe verso: abonament „CREDINȚA STRĂBUNĂ” pe 2019 și adresa completă sau prin e-mail: editurareintregirea@gmail.com
Prețul unui abonament pe un an este de 20 lei + taxele poștale în valoare de 4 lei.

Tiparul executat la
TIPOGRAFIA ARHIEPISCOPIEI ORTODOXE ROMÂNE
ALBA IULIA
Concepție grafică și tehnoredactare
Pr. Nicolae Aloman